

Saponaria pumila

Foto: Harrie de Vries

Nomenclatuur/Etymologie

De geslachtsnaam *Saponaria* is afgeleid van het Latijnse woord *sapo* ('zeep') en het achtervoegsel *-aria* ('betrekking hebbend op'). Dit verwijst naar het historische gebruik van het sap van de plant, met name van *Saponaria officinalis*, dat saponinen bevat en schuimt wanneer het met water wordt gewreven, waardoor het als zeep kan dienen. De soortnaam *pumila* is afkomstig van het Latijnse *pumilus*, wat 'dwerg', 'klein' of 'laag' betekent, een duidelijke verwijzing naar de compacte, lage groeiwijze van deze alpiene plant. De Nederlandse volksnaam is dan ook Dwergzeepkruid.

Taxonomie

Saponaria pumila is een kruidachtige vaste plant en behoort tot de anjerfamilie. Het geslacht *Saponaria* is nauw verwant aan geslachten als *Silene* en *Gypsophila* binnen dezelfde familie. Het onderscheidt zich van *Silene* doorgaans door slechts twee stijlen in de bloem te hebben in plaats van drie of vijf.

- *Rijk*: Plantae
- *Orde*: Caryophyllales
- *Familie*: Caryophyllaceae
- *Geslacht*: *Saponaria*
- *Soort*: *pumila*

Synoniemen

De soort is door de geschiedenis heen onder verschillende wetenschappelijke namen bekend geweest, vooral omdat hij vroeger tot andere geslachten werd gerekend, of vanwege orthografische variaties. Homotypische synoniemen zijn: *Cucubalus pumilio* L., *Lychnis pumilio* (L.) Scop. en *Silene pumilio* (L.) Wulfen.

Variëteiten en Cultivars

Van de soort *Saponaria pumila* zijn in de gangbare tuinbouw *geen* benoemde cultivars (*cultivated varieties*) met eigen namen bekend. Het is een gespecialiseerde alpiene plant die vooral wordt gewaardeerd in zijn pure soort voor rots- en trogtuinen. Hij wordt soms verward of verhandeld als onderdeel van de hybride *Saponaria* × *oliviana* (een kruising tussen *S. pumila* en *S. caespitosa*), die ook een lage, kussenachtige groeiwijze en roze bloemen heeft.

Familie

Saponaria pumila behoort tot de familie *Caryophyllaceae*, de Anjerfamilie.

Hoogte

Dit is een zeer lage, kussenvormende vaste plant. De dichte matten van bladeren blijven zeer laag, en de bloemstelen bereiken een hoogte van slechts *5 tot 15 centimeter*.

Bloemkleur

De bloemen van *Saponaria pumila* zijn stervormig en hebben meestal vijf bloemblaadjes. De kleur varieert van *roze* tot *dieproze* of *rozerood*. De bloemen staan vaak alleen of in kleine groepjes aan het einde van de stelen, dicht tegen de bladrozet.

Bladkleur

De bladeren zijn klein, lancetvormig, vlezig en vormen dichte kussens. De bladkleur is doorgaans *groen* of *lichtgroen*.

Bloeiperiode

De bloeiperiode valt in de *late lente* tot de *vroege zomer*, ruwweg van *mei tot juli*. De plant kan een overvloed aan bloemen produceren, waardoor het blad bijna volledig aan het zicht wordt onttrokken.

Standplaats

Als echte alpenplant heeft *Saponaria pumila* een standplaats in de *volle zon* nodig. Cruciaal is een *zeer goed doorlatende*, liefst *zanderige* of *kiezelachtige* bodem. De plant verdraagt geen natte voeten, vooral niet in de winter, en is ideaal voor spleten in rotswanden of alpiene troggen.

Herkomst

De soort is inheems in de *Europese Alpen* en de *Karpaten*. Het natuurlijke verspreidingsgebied omvat de *Oost-Alpen* (Oostenrijk en Italië) en de *zuidelijke delen van de Oostelijke Karpaten* (Roemenië), waar hij groeit in alpiene en subalpiene zones op rotsachtige bergkammen en plateaus.

Soort gewas

Het is een *kruidachtige*, *dwergachtige*, *kussenvormende vaste plant* (perenniaal) die wordt geclassificeerd als een rotsplant.

Vermeerderingswijze

Vermeerdering vindt plaats door *zaaien* (zaden hebben koude stratificatie nodig) of door *stekken* te nemen van de niet-bloeiende stengels in de vroege zomer. Ook is *deling* van de kleine pollen in de herfst of het vroege voorjaar mogelijk.

Klimaatzone (USDA-zones)

Saponaria pumila is zeer winterhard, passend bij zijn alpiene herkomst. De plant wordt ingedeeld in USDA-zones *3 tot 8*, mits de bodemafwatering in de koudere zones perfect is.

Insecten

De bloemen zijn toegankelijk voor een verscheidenheid aan *bestuivende insecten*, waaronder *bijen* en *vlinders*. Als lage, vroege bloeier in rotsachtige gebieden speelt hij een rol in de voedselvoorziening van de lokale fauna.

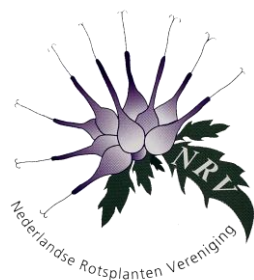
Bronvermelding

https://en.wikipedia.org/wiki/Saponaria_pumila

https://species.wikimedia.org/wiki/Saponaria_pumila

<https://gobotany.nativeplanttrust.org/species/saponaria/pumilio/>

<https://www.plantstogrow.com/P/3667>

Samenvatting

Onderwerp	Resultaat
Nomenclatuur/Etymologie	<i>Saponaria</i> (zeep-gerelateerd), <i>pumila</i> (dwerg/klein)
Taxonomie	Rijk: Plantae, Familie: Caryophyllaceae, Geslacht: <i>Saponaria</i> , Soort: <i>pumila</i>
Synoniemen	<i>Cucubalus pumilio</i> L., <i>Lychnis pumilio</i> , <i>Silene pumilio</i>
Variëteiten en Cultivars	Geen geregistreerde cultivars; soms als hybride (<i>Saponaria</i> × <i>oliviana</i>) verhandeld.
Familie	Caryophyllaceae (Anjerfamilie)
Hoogte	5 tot 15 centimeter
Bloemkleur	Roze tot dieproze of rozerood
Bladkleur	Groen of lichtgroen, vlezig
Bloeiperiode	Late lente tot vroege zomer (mei-juli)
Standplaats	Volle zon; zeer goed doorlatende, zanderige/rotsachtige bodem
Herkomst	Europese Alpen (Oost-Alpen) en Karpaten
Soort gewas	Kruidachtige, dwergachtige, kussenvormende vaste plant (alpiene perenniaal)
Vermeerderingswijze	Zaaien (stratificatie nodig), stekken, delen van de pol
Klimaatzone (USDA-zones)	Zones 3 tot 8
Insecten	Bestuivende insecten zoals bijen en vlinders